

Л. І. Бондаренко, аспірант кафедри публічного управління та митного адміністрування Університету митної справи та фінансів

ТЕХНОЛОГІЇ І ПРОЦЕСИ ТРАНСФОРМАЦІЙНИХ ЗМІН У ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ: ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗАСАДИ ЇХ ЗДІЙСНЕННЯ

У дослідженні показано, що діяльність органів виконавчої влади внаслідок глибоких світових і національних багатомірних та суперечливих трансформацій постійно перебуває в умовах змін, а отже, потребує своєчасного реагування відповідно до викликів. Для набуття адаптивних можливостей і опанування реальною спроможністю праці до змінюваних умов в системі управління необхідні відповідні зрушення в змісті організації і реалізації результатів діяльності в процесі життєдіяльності керованих систем і процесів соціально-економічного розвитку. Надана характеристика змін суспільної діяльності, породжених появою Четвертої промислової революції (Індустрія-4), і перелік характеристик їх позитивних можливостей при запровадженні в систему державного управління, опанувавши які суспільство зможе досягти позитивних змін в усіх сферах. Опанування нових можливостей інноваційного розвитку систем управління за рахунок врахування особливостей трансформаційних змін і їх найшвидшого застосування запропоновано шляхом їх виокремлення і систематизації в окремі блоки, які дозволяють порівняти і поєднати зміст трансформацій із можливостями їх застосування в системі управління і розширити існуючий управлінський потенціал та його застосування. Здійснена концептуалізація трансформаційних процесів в організації діяльності органів виконавчої влади на основі опанування, поглиблення та імплементації нових знань, методів і технологій, застосування організаційного інструментарію в процесі вирішення завдань управління. Розроблені моделі визначення видів, напрямів, змісту трансформаційних перетворень і алгоритму розробки процесів трансформаційних змін в діяльності органів виконавчої влади, застосування яких прискорює і поглиблює адаптацію систем управління до нових умов діяльності. Застосування запропонованого методичного підходу до побудови трансформаційних процесів управлінської праці може стати передумовою стратегії розвитку систем управління і дієвим інструментом підвищення ефективності і ролі управління в процесах суспільного розвитку.

Ключові слова: трансформація, трансформаційні процеси, діяльність, органи виконавчої влади, види, напрями, трансформаційні зміни, діяльність.

L. I. Bondarenko. Technologies and processes of transformational changes in the activities of executive authorities: organizational principles of their implementation

The study shows that the activity of executive authorities due to profound global and national multidimensional and contradictory transformations is constantly in a state of change, and therefore requires a timely response in accordance with the challenges. In order to acquire adaptive capabilities and master the real ability to work for changing conditions in the management system, appropriate shifts in the content of the organization and the implementation of activity results in the life process of managed systems and processes of socio-economic development are necessary. A description of the changes in social activity generated by the emergence of the Fourth Industrial Revolution (Industry-4) is given, as well as a list of the characteristics of their positive opportunities when introduced into the state administration system, after mastering which the society will be able to achieve positive changes in all spheres. Mastering new opportunities for the innovative development of management systems by taking into account the features of transformational changes and their fastest application is proposed by separating them and systematizing them into separate blocks, which allow you to compare and combine the content of transformations with the possibilities of their application in the management system and expand the existing management potential and its application. The conceptualization of transformational processes in the organization of the activities of executive authorities was carried out on the basis of mastering, deepening and implementation of new knowledge, methods and technologies, the use of organizational tools in the process of solving management tasks. Developed models for determining the types, directions, content of transformational transformations and the algorithm for developing processes of transformational changes in the activities of executive authorities, the application of which accelerates and deepens the adaptation of management systems to new conditions of activity. The application of the proposed methodological approach to the construction of transformational processes of managerial work can become a prerequisite for the strategy of development of management systems and an effective tool for increasing the efficiency and role of management in the processes of social development.

Key words: transformation, transformational processes, activity, bodies of executive power, types, directions, transformational changes, activity.

Постановка проблеми. Термін «трансформація» (лат. transformation – перетворення, видозміна) – перетворення соціальних інститутів, соціальних структур, що часом супроводжуються їх докорінною зміною. У загальному розумінні трансформація – це зміни, перетворення виду, форми, істотних властивостей тощо. Поняття застосовується для характеристики докорінних перетворень, що розпочалися в низці країн світу, в яких традиційні засади суспільного життя змінюються, суспільства переходять на засади демократичних процедур, рин-

кової економіки, змінюють склад політичних інститутів, визнають верховенство права, свободи слова тощо [7, с. 713–714]. Трансформації як рух від форми до форми в своїй основі являють собою зміни у змісті, структурі, функціях систем управління [9]. Структура трансформацій системи управління відповідає її функціональній структурі і змінюється разом із нею. В умовах трансформації зовнішніх і внутрішніх умов розвитку країни її економічні, соціальні та інші системи підлягають численним змінам.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Глобальні системні трансформації в суспільстві відбулися у XXI ст., яке ознаменувало нове культурне та технічне переродження в системі людської діяльності, сформувавши ознаки Четвертої промислової революції (Індустрія-4). Дослідженням цього феномену займалися багато зарубіжних і вітчизняних учених, а саме: Е. Тоффлер, П. Штомка, Т. Заславська, Л. Євстигнєєва, Н. Макашева, Ю. Осіпов, С. Єрохін, Г. Поченчук, Н. Гражевська, С. Філіпова, С. Івченко [9]. У процесі дослідження підходів щодо визначення джерел і об'єктів трансформації економічної системи особливу увагу привертають теоретичні розробки Д. Белла, С. Глазєва, Є. Денісона, П. Друкера, Д. Кендрика, С. Коваля, Р. Солуо, Дж. Стігліца, Я. Тінбергена, Ф. Хайєка, Й. Шумпетера та ін. [10]. Соціокультурні трансформації українського суспільства у своїх працях досліджували Б. Кравченко, Т. Кузьо, А. Аслунд, Е. Вілсон, В. Бабенко, С. Єсельчик, О. Шмідтке, А. Добантон, О. Гужон, С. Кара-Мурза, А. Дюб'єн, Л. Біланюк та ін. [11]. Однак, незважаючи на дослідження широкого кола питань, слід зазначити, що загальнотеоретичні та практичні аспекти особливостей векторів змін і їх впливу на складники і зміст організації діяльності органів виконавчої влади потребують подальшого опрацювання.

Мета статті: поглибити систему знань щодо трансформаційних процесів в суспільстві в умовах глобалізації, уточнити і визначити особливості векторів змін, їх взаємопов'язаність і вплив на складники і зміст організації діяльності органів виконавчої влади, запропонувати методичний підхід до опанування й імплементації позитивних змін у процесах підвищення результативності системи управління.

Виклад основного матеріалу. Поняття «трансформація» має вольовий і усвідомлений початок, оскільки трансформації соціальних систем здійснюються людьми і є результатом їх колективних дій. Останні обумовлюються закономірностями розвитку суспільства і його взаємодією з динамікою природи. Досліджуючи трансформаційні процеси дослідники зазначають, що їх глибина і продовження неоднакові для різних економічних і соціальних систем, а також для різних циклів їх динаміки [8]. Одні трансформації проходять швидко і легко, інші мають радикальний характер і потребують великих змін у структурі, змісті, формах економічних і соціальних відносин, треті можуть продовжуватись десятиріччями і мають болючий характер.

Класифікація трансформацій у суспільстві була запропонована Ю. В. Яковцем, який поділяв їх за об'єктами, глибиною і часом, просторовим поширенням та ін. [1, с. 15]. Але трансформації в системах управління окремо не розглядалися і були виокремлені недостатньо. Використавши запропоновану класифікацію, трансформації в системі управління можна поділити за об'єктами дії і віднести їх до соціально-знанневих, технологічних, довгострокових, системних і просторових, які виконують творчу функцію. Трансформаційні інновації спрямовуються на якість, швидкість, результативність управлінських рішень і підвищення ефективності управління керованими системами. До базового рівня трансформацій можна віднести існуючий стан складників систем управління, а здійснювані інновації розглядати як такі, що радикально змінюють технологічну базу управління, способи і методи організації праці та інші характерні риси в просторі управлінських систем. Базові основи у теорію інновацій, які охопили технологію та економіку, соціально-політичну сферу і механізм їх взаємодії в різних сферах суспільства закладав Н. Д. Кондратьєвим [6].

На сучасному етапі соціально-економічні перетворення в умовах глобалізаційних змін охоплюють усі сфери життєдіяльності і розвитку суспільства. Домінуючою тенденцією розвитку систем управління є підвищення ефективності і своєчасного впливу на змінювані інноваційні умови за рахунок визначення нових і підтримки обраних векторів розвитку, визначення адекватних часу і потребам суспільства інструментів впливу, побудова відповідних форм трансформаційних процесів для опанування змінами і використання їх на благо суспільства. Для виконання цього завдання система управління сама повинна бути своєчасно трансформованою до відповідних напрямів соціальних і економічних змін і бути здатною впроваджувати їх кращі результати в життя суспільства.

Зміни – багатокомпонентне і широке поняття, що охоплює історичні, політичні, економічні, соціальні, фінансові, технічні, технологічні та інші процеси, які руйнують існуючий стан суспільних процесів і обумовлюють нові цілі суспільного життя, досягнення яких потребує нових шляхів для продовження спроектованого руху процесів. Щоб своєчасно опанувати зміни і розробити новий механізм реагування на них треба проаналізувати певні зрізи суспільної діяльності і порівняти отримані показники з їх бажаним рівнем. Це дозволить визначити й обґрунтувати подальші цивілізаційні перспективи життя суспільства і робити необхідні висновки.

В умовах трансформацій реалізація взаємопов'язаних, взаємообумовлених процесів суспільного життя вимагає цілеспрямованого формування відповідних умов життєдіяльності й управління ними. Вони безпосередньо пов'язані з роллю управління і переводом результатів діяльності органів виконавчої влади в складові процесів руху життєдіяльності за рахунок впливу управлінських важелів на стан і динаміку розвитку керованих систем.

На сучасному етапі зміни мають стратегічний безперервний характер. Вони зумовлюють глибокі системні зміни в усіх сферах життя і потребують своєчасного опанування й застосування, що можливо за допомогою спільних зусиль влади, науки і бізнесу. Трансформацію змісту, організації і обслуговування праці, слід почати з аналізу елементів управлінської праці, процесів управління нею, їх цілей, функцій, завдань, механізмів і структур взаємодії. Управління має системотвірний характер оскільки змінює свої елементи послідовно. Воно впливає на характеристики елементів керованих систем, з якими взаємодіє.

Визначення факторів, які стимулюють трансформації, слід починати з аналізу організаційних складників систем управління на рівні базових ланок органів виконавчої влади, які взаємодіють із суспільством і бізнесом. Під фактором розуміють сукупність причин, що обумовлюють формування унікальних соціокультурних рис населення певної території та рушійні сили соціально-економічних, культурних та інших процесів [2, с. 77].

У даному випадку фактори розглядаються як причини, що обумовлюють появу і формування змін у структурних елементах системи управління. Для їх визначення слід проаналізувати призначення, стан і можливості елементів управління, їх місце і роль у здійсненні управлінських процесів, характер і зміни, які може спричинити коливання факторів.

Розглянемо їх більш детально. Цілі управління функціонуючих підрозділів і систем управління в цілому визначаються попередньо сформованими напрямками дій їх змістом, спрямованістю, керованими параметрами і результатами їх реалізації. За змістом і планом здійснення обґрунтовані цілі дозволяють конкретизувати функціональні обов'язки і завдання, розробляти уточнені плани дій і заходів щодо підвищення ефективності. Надзвичайно важливо досягти організаційного поєднання діяльності органів виконавчої влади з її забезпеченням, створити раціональну й обґрунтовану структуру підрозділів.

На сьогодні питання ефективності діяльності органів виконавчої влади залишається остаточно невизначеним, хоча вектори цілей управління чітко сформульовані в стратегіях розвитку на державному і місцевому рівнях. Визначені і пріоритетні заходи для забезпечення своєчасного поступу процесів розвитку, хоча їх позитивні досягнення поки не спостерігаються. Цьому можна знайти пояснення, але проблеми соціально-культурного розвитку країни від цього не стануть повністю вирішеними. Одним зі шляхів їх вирішення може стати своєчасна реакція і підвищення можливостей опанування позитивних трансформацій в навколишньому середовищі за рахунок швидкого опанування трансформаційних процесів безпосередньо в системі управлінської праці органів виконавчої влади. Це підвищить їх здатність до взаємоузгодженого, взаємодоповненого впливу на швидкість інноваційних змін і підвищить управлінський вплив для досягнення позитивних результатів. Компоненти системи управління і зміст управлінської праці та її характер відрізняються складністю, масштабністю, насиченістю дій, фрагментарною різноспрямованістю діяльності, різноманітністю управлінських технологій. В умовах глобалізації всі без винятку стають реальними об'єктами трансформаційних зрушень. Це означає, що їх застосування зможе надати нові можливості розвитку управлінській праці за рахунок технологій Четвертої промислової революції, що створює нові можливості процесів функціонування суспільства і влади.

На зміни технологій управлінської праці суттєво впливають динамічні процеси розвитку глобального інформаційно-комунікаційного простору, який інтегрує в собі багато проблемних питань управління. В ньому формується сукупність політичних, правових, науково-освітніх, соціальних, економічних, природоохоронних та інших відносин, змінюються концептуальні ідеї його організації, зростає роль цифрових технологій і здійснюється перехід від електронного до цифрового уряду. Одночасно розвиваються технології різних видів діяльності: нано-, біо-, інфо- та когнітивні технології, які змінюють організаційні основи і зміст управлінської праці органів виконавчої влади, хоча досі вони не мали великого впливу на управлінські рішення. Набирає обертів і міцніє розвиток процесів інфосфери – сукупності постійно оновлюваних знань, ідей, уявлень, які реалізуються як у реальному так і у віртуальному світі. Застосовуються нові принципи структурування малих і великих груп, наукових і виробничих колективів, існує різноманіття типів взаємодії всередині цих груп і між ними. До цифрової форми обслуговування сфери державного управління і громадянського суспільства поступово адаптуються, що сприяє новим можливостям поглиблення гуманізації управління суспільством.

В основі гуманітарної парадигми закладено принципи: людина – головний суб'єкт і об'єкт управління, а розвиток людини є основною метою суспільного прогресу, процесу збалансованості і розширення людських можливостей, підвищення ролі і знань людини в процесі соціально-економічного розвитку.

Людина стала не тільки основним об'єктом розвитку суспільства, а й потенціалом власного розвитку. Вона здатна привести всі ресурси в дію, поєднати всіх учасників трудових процесів, розробити раціональні режими праці, організувати обслуговування всіх суб'єктів. Сучасний етап розвитку суспільства з огляду на рівень і темпи інноваційних перетворень, що отримали назву Четверта промислова революція (Індустрія-4) суттєво вплинув на зміну праці і трудових процесів в усіх галузях народного господарства. Особливу важливість і роль людини в праці і її цілях ілюструє поява нових елементів. Нині Четверта промислова революція розглядається не як передбачення майбутнього, а як потужний двигун управління новими видами технологій розвитку. Вона стає об'єднаною основою, яка розширила межі загальних благ людства і підвищила відповідальність людства за своє життя. Стрімко

нарошуючи автоматизацію традиційних управлінських і виробничих процесів, вона змінює їх на інтелектуальні ланцюги взаємопов'язаних і взаємозалежних процесів і явищ, трансформує їх у нові форми.

Аналіз видів людської праці наглядно засвідчує її нову системну якість, необхідність опанування технологій в умовах кардинальних змін, розуміння нових цінностей життя і необхідність набуття нових навичок продуктивної праці.

Відомі українські вчені А. М. Колот, О. А. Герасименко [3, с. 14], досліджуючи сферу трудової діяльності в умовах глобальних промислових і соціокультурних змін і породжуваних ними зміни у змісті і умовах праці, визначили, що за рахунок їх впливу основними наслідками Четвертої промислової революції стали:

інтенсивне насичення діяльності інформаційними системами й елементами штучного інтелекту, кіберсистемами і нанотехнологіями;

формування і використання хмарних технологій, які наповнюють новим змістом різні сфери діяльності й управління ними (аналітичної, інтелектуальної тощо);

поява суттєвих змін і нових характерних рис функцій управління: зрушення в завданнях змісту, поділі праці, кооперації і спеціалізації, взаємовідносинах учасників, зміна ролі людини в процесі діяльності та інші зміни трудових процесів.

Характеризуючи соціально-трудова сфера життя людей в умовах глобальних викликів автори виокремлюють різновекторні тренди демократичного характеру в контексті соціально-економічного і соціально-трудового розвитку: технологічні інновації, організаційні зміни, зміну трудової ідеології розвитку сучасного глобального простору. Соціально-трудова сцена в умовах глобальних викликів: тенденції, проблеми і можливості стійкого розвитку соціуму [12]. Інформаційно-комунікаційні технології сприяли появі цілої низки інших проривних технологій, які уособлюють в собі технології «Індустрія-4», цифрову організацію праці, платформові мережеві форми праці, нові моделі кооперації бізнесу, процеси трудової мобільності, цифрову сервісну працю, віртуальні форми взаємодії. З'явилися нові форми організації праці – фріланс, аутсорсинг, аутстафінг, краудсорсинг, сервісні платформи. Робочі місця як базова основа трудової сфери змінили свій статус, параметри і навіть місця розташування.

Надаючи характеристики природі трансформації світу, праці під впливом глобальних процесів промислової революції, досліджуючи зміст і їх напрями в соціально-трудої сфері, українські вчені обґрунтували появу «нової економіки» і запропонували нову парадигму, іманентну мережевому технологічному базису – «Праця 4.0» [3]. Вона представлена як платформа і інститут, що забезпечує використання ресурсів праці в координатах узгодження із Четвертою промисловою революцією та їх новий соціально-трудої вимір. «Нова економіка» розбудовується на знанневих, комунікаційних, інноваційно-інтелектуальних ресурсах, живиться знаннями, інформацією і новими інститутами, характеризується нечуваною концентрацією названих чинників і потребує інтеграції взаємопов'язаних і споріднених видів діяльності.

Поява великомасштабних різновекторних і неоднорідних перетворень у технологіях і змісті суспільної праці і використання їх позитивних можливостей потребує своєчасної реакції на їх виконання для здійснення адекватних дій щодо опанування організації і застосування управлінських дій в різних видах трудової діяльності. Особлива роль у цих процесах належить органам виконавчої влади, місією яких є забезпечення сталих соціальних і економічних умов безпечного життя і розвитку суспільства. Стає очевидно, що існуюча система центральних органів виконавчої влади на всіх рівнях потребує відповідних перетворень, які сприятимуть появі нових типів розвитку, і необхідних змін в управлінні ними, пошуку напрямів сприяння трансформаційним процесам, визначення їх відповідності світовим зовнішнім і внутрішнім змінам суспільного життя.

Однак нові технологічні мережі, масштабні і глибокі зрушення, що формують новий тип економіки і нові умови соціально-трудоого розвитку в умовах соціально-економічної діяльності, поки не зумовили до визначення нових доміант реформування державного управління України і оновлення моделей управління трансформованих процесами життєдіяльності.

Глобальні трансформації поки недостатньо враховуються у змісті і методах органів влади і процесах управління соціально-економічним розвитком країни. Так, інформаційні технології забезпечили широкий доступ до інформації від органів влади і зробили можливим запровадження нових форм громадської участі в управлінні, збиранні і врахуванні громадської думки при прийнятті рішень стосовно вибору пріоритетів розвитку чи розподілу бюджету територій, здійсненні інтерактивних зібрань і слухань, е-урядування. Але такі заходи влади поки не проводить. Активні громадяни і суспільні організації не мають змоги ознайомитися з проектами управлінських актів і рішень, а також надати пропозиції щодо їх доповнення чи примноження змін. Нормативні акти для широких верств населення приймаються без обговорення їх альтернативних варіантів із самим населенням, тому принципи «прозорості» і «відкритості» влади майже не реалізуються. Втім, слід зазначити, що можливість використання інформаційних технологій влада інших країн також не використовує. Новек Бет наводить численні приклади створення нових можливостей влади стосовно залучення суспільства до вирішення найскладніших проблем, які сьогодні виникають перед суспільством, і ролі інноваційних технологій в їх вирішенні, відмічаючи недостатність використання цих можливостей [4]. Аргументований обмін думками органів влади із суспільством

в Україні також поки не налагоджений, що не сприяє культурі управління і співпраці органів виконавчої влади із суспільством. Нemoжливим залишається і подальший розвиток соціальних мереж, обґрунтування вибору економічних і соціальних пріоритетів і концепцій розвитку і формування спільнот нового типу.

У цифрову еру сучасне життя неможливо побудувати без запровадження інноваційних соціальних технологій. Діяльність органів виконавчої влади в режимі он-лайн і оф-лайн дозволяє суттєво змінити інститути влади, розробляти важливі рішення і застосовувати високоефективні механізми їх реалізації. Широке і кваліфіковане використання цих режимів було б дієвим важелем своєчасного задоволення органами влади очікуваних і бажаних суспільством змін, їх опанування в інноваційних реформах.

Досліджуючи трансформаційні процеси, в управлінні слід враховувати, що вони тісно пов'язані і викликані трансформаціями більш високого рівня. Визначення можливостей, параметрів і змін у системі управління залежно від трансформації в навколишньому середовищі слід починати зі складників управлінської праці і інструментів її здійснення, які є достатньо визначеними і використовуваними. Вони дозволять уточнити фактори впливу на результати функціонування систем управління, виявити взаємодію між ними і станом розвитку суспільства, що є першим кроком до розуміння необхідності трансформацій у суспільстві.

Вирішення означених проблем повинно спиратися на результати глибокого дослідження змісту управлінської праці, що дозволить визначити види і кроки трансформацій у цій сфері. Перш за все слід розділити зміст практичної діяльності на її функціональні завдання. Доцільним є звернення до аналізу складників управлінської праці в державному управлінні, починаючи з його базового рівня – органів виконавчої влади та їх первісних базових ланок – структурних підрозділів для визначення основних об'єктів змін і уточнення змісту здійснюваної ними праці. В органах влади зміст управлінської праці і її результатів має чітко визначену структуру, послідовність дій, їх законодавчо-нормативне і методичне забезпечення і здійснюється з використанням технологій, які вже певним чином корелюють зі світовими глобальними змінами, хоча поки недостатньо охоплюють усі їх види і не забезпечують системність опанування і використання. Основні об'єкти змін у змісті діяльності органів виконавчої влади, які зосереджуються в окремих структурних підрозділах виконавчої влади, представлено в табл. 1.

Таблиця 1

Основні об'єкти змін у змісті діяльності органів виконавчої влади

Назва складників праці	Зміст і спрямованість виконуваних дій
Цілі діяльності	Перелік і зміст цілей управління щодо забезпечення ключових напрямів розвитку керованих об'єктів
Перелік і параметри векторів розвитку та їх результатів	Перелік ключових векторів, параметрів, напрямів і об'єктів розвитку використовуваних ресурсів і результуючих показників їх використання
Предмети праці	Інформація, відносини, взаємодія, комунікації, світогляд, дотримувані принципи діяльності і поведінки
Методи праці	Політичні, правові, соціальні, соціально-психологічні, економічні та ін.
Засоби (знаряддя) праці	Владні рішення, нормативні акти, організація, аналітичні матеріали, норми і нормативи, інформаційно-комп'ютерні технології, «хмарні» технології, цифрові технології, мережеві технології, кіберсистеми, засоби масової інформації, технології управління та ін.
Види технологій управління	Розробка і прийняття рішень; розробка аналітичних, поточних і стратегічних заходів, умов, ресурсів їх забезпечення, технологій; взаємодії влади із суспільством та ін.
Види процесів	Визначення стратегій, планів, завдань, контроль та їх реалізації
Характер праці	Розумовий, евристичний, творчий, цілеспрямований, висококваліфікований, соціально відповідальний, адміністративно розпорядницький, комплементарний, масштабний, складний та ін.
Функції	Інформаційні, прогнозні, планування, аналізу, організації, контролю, регулювання, моніторингування та ін.
Організаційні складові	Розподіл функцій, завдань, обов'язків, організаційні схеми, процеси, структури та їх організаційні елементи

Управлінська праця зосереджується у відповідних структурних підрозділах органів виконавчої влади, організаційні структури яких формуються за певним порядком, затвердженим у відповідних законодавчих актах. Водночас зміст діяльності за наведеними основними складниками в кожному підрозділі може мати певні особливості. Процеси цифровізації праці і їх обслуговування потребують нових здатностей фахівців управління, оскільки їх діяльність починає здійснюватись в умовах, відмінних від управління суспільними процесами суб'єктів господарювання. Діяльність органів виконавчої влади повинна розглядатись за відповідними цілями всіх видів праці. Слід враховувати, що функції і завдання, виконувані в управлінні, різні за складністю і важливістю в загальному обсязі, але всі вони взаємопов'язані і серед них немає незначних чи надважливих, адже вони системно пов'язані між собою. Для організацій і плину процесів праці вони всі однаково важливі.

У сфері державного управління завдання виконуються не однією професійною групою працівників. До цього залучені фахівці різних професій і спеціальностей. Процеси управління мають колективний характер і міждисциплінарну природу. Переважно вони відображають політичне управління, юридичне, економічне, психологічне, соціальне, аналітичне та інше. Фахівці працюють з інформаційними технологіями, які разом створюють можливості використання спільної праці, забезпечують її результат і заплановані характеристики процесів управління. В сучасних умовах їх детермінованість забезпечує однозначність результатів перетворення даних, дискретність, розподіл управлінських технологій на окремі стадії і створює можливості використання алгоритмів управлінських процесів в будь-яких, крім державного управління, сферах діяльності. Важливим складником системи управління стають сучасні інформаційно-комунікаційні технології. Водночас динаміка розвитку процесів у динаміці простору управління створює і певні проблеми – соціальну безпеку громадян і організацій, які їх використовують, що потребує адаптованості управління до нових умов. Ці процеси набувають нових рис, нового змісту і потребують нових форм і правил управлінської діяльності порівняно з існуючими. Виникає необхідність перегляду кількості і змісту використовуваної інформації, встановлення сенсу її необхідності при розробці управлінських рішень та її врахування в трансформаційних заходах.

Схеми побудови трансформаційних процесів нового типу поки не встановлені, хоча засоби праці, предмети праці, люди як носії знань, набули нових рис і нових ролей. Новими стають усі управлінські складники праці, трансформуються профіль управлінських кадрів і вимоги до них. Для більшої цілеспрямованості управлінської діяльності практична реалізація здійснюваних нових засобів потребує конкретизації змін, встановлення процесів і технологій їх здійснення і відпрацювання механізмів застосування.

Особливою складовою частиною трансформацій є функції управління. У загальносоціальному плані функції управління є первинною категорією, яка реалізує цілі системи управління з урахуванням факторів впливу і причинно-наслідкових зв'язків між якістю і результатами праці. Функції можливо уявити як своєрідні, змістовно-інформаційні й аналітичні канали здійснення управлінських завдань та їх елементів за допомогою управлінського інструментарію. Як творці руху вони поєднують, інтегрують і реалізують дії керуючих і керованих систем заради досягнення поставлених цілей.

Технології (від грец. *techné* – мистецтво, майстерність, вміння) в системах управління є матеріальними носіями і показниками творчих можливостей людини, об'єктивною основою трудової діяльності поколінь. Вони являють собою набір способів збору, систематизації і обробки інформації, розробки, обґрунтування і ухвалення управлінських рішень щодо вирішення управлінських завдань, за допомогою яких здійснюються впливи на об'єкти соціальної діяльності для забезпечення бажаного результату у функціонуванні і розвитку системи. Технології створюють умови використання знань і технологічного інструментарію, сприяють прийняттю управлінських рішень (закону, розпорядження, програми), і ще не є запорукою розв'язання проблем у суспільстві. За допомогою технологій створюється рух інформації, розробляються і реалізуються управлінські заходи щодо раціонального використання ресурсів, мотивації праці і контролю за їх використанням. Приймаються рішення, необхідні для збалансованого і рівномірного впливу процесів діяльності [5]. На сучасному етапі технології виокремлюються як спеціальна галузь знань про засоби і процедури оптимізації та організації життєдіяльності людини в умовах зростаючої взаємопов'язаності, динаміки й оновлення суспільних процесів. Вони стають засобом діяльності на основі її поділу за змістом, професійно кваліфікаційним рівнем, за процедурами і операціями дій з наступною їх координацією, синхронізацією й оптимізацією використовуваних заходів і методів діяльності.

Несподівані і докорінні зміни в суспільстві у XXI ст. внесли в технології масштабні зміни і відкриття (штучний інтелект, робототехніка, зміна існуючих парадигм праці і спілкування), створили нові сфери способів застосування самих технологій, сформувавши багатогранність і тісну взаємопов'язаність сучасного світу, появу нових соціальних моделей тощо. З огляду на роль технологічних можливостей стало потребою глибоке зосередження уваги на цій сфері та її застосування в процесах трансформації. Стає безальтернативним спираючим (опір) на їх багатосторонність, новаторство, характер пристосування до потужних трансформацій і охоплення ними глибоких зрушень, у тому числі у вузьких сферах суспільства при побудові нових моделей управлінської поведінки. Стала необхідною розробка цифрових стратегій, е-управління, створення технологічних блочних ланцюгів (біткоїну, блокчейну) і нових механізмів дій з використанням 3D-друку в усіх галузях людської діяльності.

Управлінська сфера і соціальні процеси діяльності, що її забезпечують, стають об'єктами глибоких трансформацій, їх високотехнологічності, потребують перегляду панівних технологічних форм і розробки нових.

Передумовою формування змін в управлінській праці є повне уявлення про її види, сутність, сфери появи в сучасному оточенні, аналіз інформації про глобальні перетворення, характеристики механізмів поширення загалом і в змісті праці зокрема, їх причинно-наслідкові зв'язки, взаємообумовленість економічного, позаекономічного і соціально-трудоного розвитку, види й асиметрії в різних видах розвитку суспільства, розуміння змісту і результатів змін і філософському, теоретичному аспектах і уособлення інших підходів і відповідних відносин до їх опанування.

Щоб уявити горизонти змін і отримати інформацію стосовно необхідності і можливості змін системі управління, а також зрозуміти організацію діяльності органів виконавчої влади, доцільно використати схему, наведену на рис. 1. Вона являє собою блокову побудову етапів дослідження, що виникають у суспільстві змін, їх зміст і послідовність здійснення. Перший блок і його етапи спрямовуються на дослідження видів світових і національних трансформацій у суспільстві і їх впливу на внутрішні зміни в системі управління, шляхом оцінки і порівняння їх взаємопов'язаності. На другому етапі аналітичний блок призначений для визначення напрямів впливу трансформацій різних рівнів на складові елементи управлінської праці, її цілі, зміст і функції, методичний інструментарій і технології процесу здійснення.

Рис. 1. Схема формування трансформацій у діяльності органів виконавчої влади

Результати аналізу стають підґрунтям для визначення можливостей наявного потенціалу системи управління до опанування кроків і процесів здійснення необхідних трансформацій і втілення їх результатів у процеси розвитку.

Організаційною властивістю системи державного управління є її внутрішня організаційна цілісність означених способів взаємодії і взаємозв'язку, зрозумілість і прозорість організаційних процесів і процедур, хоча ці назви поки не достатньо засвідчують ступінь організаційної досконалості і забезпечення ефективності трансформаційних процесів в організації діяльності органів виконавчої влади. Засобом опису трансформаційних перетворень в системі управління є побудова структурно-логічних моделей діяльності її підрозділів, які дозволяють уявити зміст, послідовність, складність, умови забезпечення процесів реалізації управлінських рішень.

Новий зміст і характер впливів трансформаційних чинників на організацію управлінської праці обумовлює необхідність застосування для їх реалізації найсучаснішими методами і прийомами аналізу, насамперед інституційного, пов'язаного із застосуванням системи різних знань, оскільки процеси управління розвитком акумулюють у собі їх численну сукупність. Для визначення видів, напрямів і змісту трансформаційних перетворень у змісті і організації діяльності органів виконавчої влади пропонується використовувати модельний підхід (рис. 2).

Завдяки моделі можна отримати відповіді на питання: які напрями і складові діяльності органів виконавчої влади можна застосувати для забезпечення її нової якості? які необхідно здійснити зміни і заходи інституційного та організаційного характеру? які технології і форми організації управлінської праці є найбільш результативними?

Рис. 2. Модель визначення видів, напрямів і змісту трансформаційних перетворень діяльності органів виконавчої влади

Застосування запропонованого методичного підходу до визначення напрямів трансформаційних процесів і здійснення їх атестації в нових умовах дозволяє створити умови для розвитку кожного складника праці до найвищого рівня їх розвитку. Процеси трансформації і алгоритми їх побудови наведено в моделі на рис. 3.

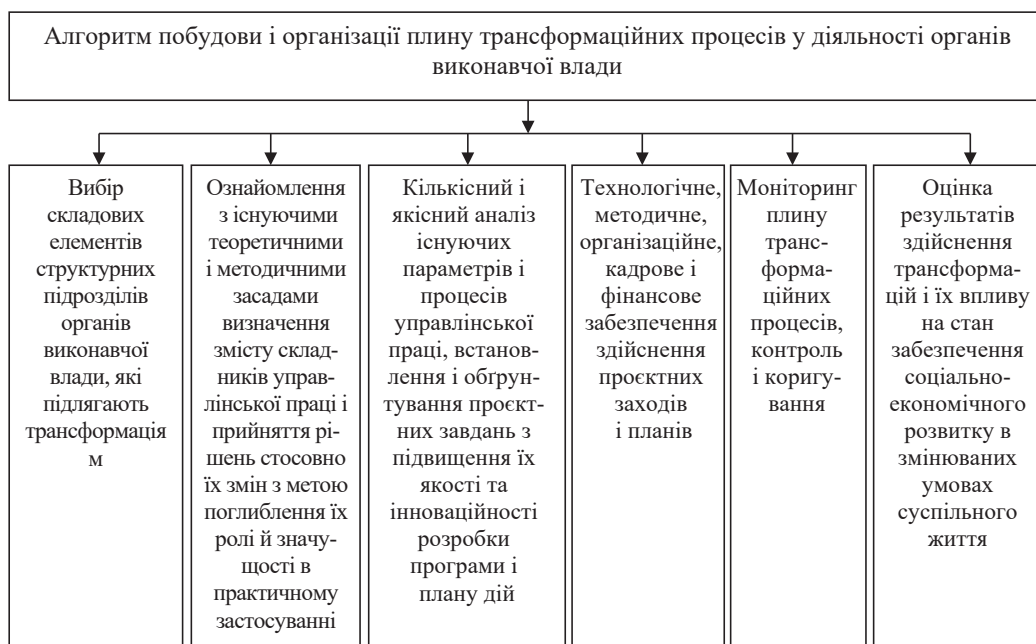

Рис. 3. Модель алгоритму розробки процесів трансформаційних змін у діяльності органів виконавчої влади

Ефективність запровадження змін буде суттєво залежати від організаційно-управлінської зрілості функціонуючих структурних підрозділів у системі органів виконавчої влади та їх можливостей до запровадження інноваційних інструментів і технологій. Інноваційність розробки і швидкість застосування інструментів оцінки та моніторингу якості управлінської праці, рівня її організації суттєво залежить від формування дієвої системи стимулів і мотивації праці, що впливають на інноваційну активність у діяльності органів виконавчої влади. Тому їх забезпеченню повинна бути приділена окрема увага в частині створення стимулюючих умов забезпечення ефективності праці.

Висновки з дослідження і перспективи подальших розвідок у цьому напрямі. Узагальнюючи результати дослідження, можемо сформулювати зміст поняття управління трансформаційними процесами у змісті і організації діяльності органів виконавчої влади з урахуванням чинників світових і національних трансформацій, а саме: управління трансформаційними змінами акумулює в собі процеси своєчасного опанування і засвоєння нових чинників, складників, технологій і трансформації процесів праці з використанням нових знань і критеріїв результативності їх застосування, поглиблення і розширення застосовуваних методів, засобів і форм відносин, здатних створювати адаптивні можливості до підвищення сил управлінського впливу в умовах швидких, глибоких, багатометричних і суперечливих змін у суспільній діяльності на різних рівнях управління.

Список використаних джерел:

1. Яковец Ю. В. Глобальные экономические трансформации XXI века. Москва: Экономика, 2011. 382 с.
2. Маслова Н. М. Фактори формування, функціонування і розвитку територіальних соціокультурних систем. *Геополітика і екогеодинаміка регіонів*. 2009. Т. 5. Вип. 1. С. 75–82.
3. Колот А., Герасименко О. Сфера праці в умовах глобальної соціоекономічної реальності 2020: виклики для України. 2020. 36 с.
4. Новек Б. Wiki – правительство. Как технологии могут сделать власть лучше, демократию сильнее, а граждан влиятельнее: пер з англ. URL: <https://www.litmir.me/br/?b=231609&p=1>.
5. Мельтюхова Н. М. Технологія державного управління як складова соціальних технологій. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2010. № 4. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=129>.
6. Шкатова Є. А., Лепеха Є. А. Історія створення та розвитку інновації. Техногенна цивілізація: опис, історія, розвиток, проблеми та перспективи. URL: <https://rt82.ru/uk/fire-safety/istoriya-sozdaniya-i-razvitiya-innovacii-tehnogenna-ya-civilizaciya/>.
7. Енциклопедичний словник з державного управління / уклад.: Ю. П. Сурмін, В. Д. Бакуменко, А. М. Михненко та ін.; за ред. Ю. В. Ковбасюка, В. П. Трошинського, Ю. П. Сурміна. Київ: НАДУ, 2010. 820 с.
8. Подунай В. В. Теоретичне підґрунтя визначення глобальних науково-технологічних трансформацій. *Проблеми та перспективи інноваційного розвитку економіки: матеріали міжнар. наук.-практ. конф., м. Одеса, 21–22 березня 2014 р.* Херсон: 2014. С. 78–82.
9. Івченко Є. А. Трансформація як поняття та підходи до його розуміння в економічному контексті. *Ефективна економіка*. 2015. № 12. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5827>.
10. Потравка Л. Сутність, зміст та етапи трансформації соціально-економічної системи. *Українська наука: минуле, сучасне, майбутнє*. 2014. Вип. 19, ч. 2. С. 192–200. URL: <http://dSPACE.wunu.edu.ua/bitstream/316497/5802/1/Потравка%20Л.pdf>.
11. Поліщук Ю. Трансформаційні процеси в сучасній Україні: зарубіжна історіографія. *Наукові записки*. 2018. Вип. 5–6(85–86). С. 326–340.
12. Колот А. М., Герасименко О. О. Новітні глобальні тенденції у сфері зайнятості і доходів та їх вплив на соціальну нерівність. *Соціально-трудова відносина: теорія і практика*. 2018. № 1(15). С. 6–34.

References:

1. Yakovets YU. V. (2011), *Global'nyye ekonomicheskiye transformatsii KHKHI veka* [Global economic transformations of the XXI century]. Ekonomika, Moskva, 382 p.
2. Maslova N. M. (2009), *Faktory formuvannya, funktsionuvannya i rozvytku terytorial'nykh sotsiokul'turnykh system* [Factors of formation, functioning and development of territorial socio-cultural systems], *Neopolytyka y ekoheodynamyka rehionov* [Geopolitics and eco-geodynamics of regions], T. 5, vol. 1, pp. 75–82 [Ukraine].
3. Kolot A. and Herasymenko O. (2020), *Sfera pratsi v umovakh hlobal'noyi sotsioekonomichnoyi real'nosti 2020: vyklyky dlya Ukrainy* [The sphere of work in the conditions of the global socio-economic reality 2020: challenges for Ukraine], 36 p. [Ukraine].
4. Novek B. *Wiki – pravitel'stvo. Kak tekhnologii mogut sdelat' vlast' luchshe, demokratiyu sil'neye, a grazhdan vliyatel'neye* [Wiki – government. How technology can make government better, democracy stronger, and citizens more powerful], translated from english. URL: <https://www.litmir.me/br/?b=231609&p=1>.
5. Mel'tyukhova N. M. (2010), *Tekhnolohiya derzhavnoho upravlinnya yak skladova sotsial'nykh tekhnolohiy* [State administration technology as a component of social technologies], *Derzhavne upravlyannya: udoskonalennya ta rozvytok*

[Public administration: improvement and development], vol. 4. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=129> [Ukraine].

6. Shkatova YE. A. and Lepekha YE. A., *Istoriya stvorenniya ta rozvytku innovatsiyi* [History of creation and development of innovation], *Tekhnohenna tsyvilizatsiya: opys, istoriya, rozvytok, problemy ta perspektyvy* [Technogenic civilization: description, history, development, problems and prospects]. URL: <https://rt82.ru/uk/fire-safety/istoriya-sozdaniya-i-razvitiya-innovacii-tehnogennaya-civilizaciya/> [Ukraine].

7. Edited by Kovbasyuka YU. V., Troshchyns'koho V. P. and Surmina YU. P. (2010), *Entsyklopedychnyy slovnyk z derzhavnoho upravlinnya* [Encyclopedic dictionary of public administration], NADU, Kyiv, 820 p. [Ukraine].

8. Podunay V. V. (2014), *Teoretychne pidgruntya vyznachennya hlobal'nykh naukovo-tehnolohichnykh transformatsiy* [Theoretical basis of definition of global scientific and technological transformations], materials of the International. science-practice conf. *Problemy ta perspektyvy innovatsiynoho rozvytku ekonomiky* [Problems and prospects of innovative development of the economy], Kherson. P. 78–82. [Ukraine].

9. Ivchenko YE. A. (2015), *Transformatsiya yak ponyattya ta pidkhody do yoho rozumynnya v ekonomichnomu konteksti* [Transformation as a concept and approaches to its understanding in the economic context], *Efektivna ekonomika* [Efficient economy], vol. 12. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5827> [Ukraine].

10. Potravka L. (2014), *Sutnist', zmist ta etapy transformatsiyi sotsial'no-ekonomichnoyi systemy* [Essence, content and stages of transformation of the socio-economic system], *Ukrayins'ka nauka: mynule, suchasne, maybutnye* [Ukrainian science: past, present], vol. 19, ch. 2, pp. 192–200, URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/5802/1/Потравка%20Л.pdf>. [Ukraine].

11. Polishchuk YU. (2018), *Transformatsiyini protsesy v suchasnyy Ukraini: zarubizhna istoriografiya* [Transformational processes in modern Ukraine: foreign historiography], *Naukovi zapysky* [Proceedings], vol. 5–6(85–86), pp. 326–340 [Ukraine].

12. Kolot A. M. and Herasymenko O. O. (2018), *Novitni hlobal'ni tendentsiyi u sferi zaynyatosti i dokhodiv ta yikh vplyv na sotsial'nu nerivnist'* [Latest global trends in employment and income and their impact on social inequality], *Sotsial'no-trudovi vidnosyny: teoriya i praktyka* [Social and labor relations: theory and practice], vol. 1(15), pp. 6–34 [Ukraine].